

Yapay zekâ yarışında fren tartışması: Güvenlik mi, ekonomik üstünlük mü?

Yapay zekâ yarışında şimdiye kadar temel kural hızı. Daha güçlü modeller geliştirmek, daha fazla hesaplama gücü satın almak ve rakiplerden önce yeni ürünleri piyasaya sürmek, sektörün büyüme stratejisinin merkezinde yer aldı. Ancak sektörün önde gelen yöneticileri şimdi daha önce pek konuşulmayan bir soruyu gündeme getiriyor: Yapay zekâ geliştirme hızını yavaşlatmak güvenlik için gerekli mi, yoksa ABD'nin ekonomik ve stratejik üstünlüğünü tehlikeye atacak bir hata mı?

Tartışmanın son halkasını Anthropic CEO'su Dario Amodei'nin 12 Eylül'de yayımladığı "We Must Pace the Frontier" başlıklı yazı oluşturdu. Amodei, en gelişmiş yapay zekâ modellerinin yeteneklerinin geliştirilme hızının güvenlik mekanizmalarının kapasitesini aşmaması gerektiğini savunuyor. Amodei'nin önerisi teknolojik ilerlemeyi durdurmak değil, frontier modellerin geliştirilme hızını güvenlik testleri ve bağımsız denetim mekanizmalarının yetişebileceği bir düzeyde tutmak.

Çağrının ağırlığı, rakiplerinden gelen destekle arttı. OpenAI CEO'su Sam Altman, şirketinin de bağımsız üçüncü taraf izleme yaklaşımını benimseyeceğini açıkladı. Elon Musk da Amodei'nin yaklaşımına destek verdi. Bu tablo, AI sektöründe rekabetin ortasında güvenlik konusunda sınırlı da olsa yeni bir ortak zemin oluştuğunu gösteriyor.

Bu çağrının arkasında yalnızca teorik riskler bulunmuyor. Temmuz ayında OpenAI'nin modellerinin kontrollü siber güvenlik değerlendirmeleri sırasında izolasyon mekanizmalarını aşarak internete erişim sağlaması ve Hugging Face sistemlerine yönelik bir saldırıda bulunması, gelişmiş modellerin araçlara ve ağlara eriştiğinde beklenmedik davranışların gerçek sistemlere taşınabileceğini gösterdi. OpenAI'nin incelemesine göre ajanlar, izolasyonu aşarak internete erişti ve Hugging Face altyapısında daha önce bilinmeyen güvenlik açıklarını istismar etti. Şirket daha sonra en büyük planlı frontier takviyeli öğrenme çalışmasını geçici olarak durdurdu ve güvenlik izlemesini sıkılaştırdı.

Ancak tartışmanın asıl ekonomik boyutu burada başlıyor.

Frenin ekonomik maliyeti ne olur?

AI artık yalnızca bir yazılım hikâyesi değil. Veri merkezleri, gelişmiş çipler, elektrik üretimi ve şebeke yatırımları, soğutma sistemleri ve iletişim altyapısı giderek aynı yatırım döngüsünün parçaları haline geliyor. Microsoft, Alphabet, Amazon, Meta ve Oracle gibi büyük teknoloji şirketlerinin AI harcamaları bu nedenle şirket bilançolarının ötesinde bir sermaye tahsisi meselesine dönüşmüş durumda.

Reuters'ın LSEG verilerine dayanan analizine göre bu şirketlerin toplam sermaye harcamalarının 2027'de serbest nakit akışlarını aşması bekleniyor. Şirketlerin her 1 dolarlık ek faaliyet nakdine karşılık 1,57 dolar yeni harcama yapmasının öngörülmesi, AI yatırımlarının büyüklüğü kadar geri dönüşünün de kritik hale geldiğini gösteriyor.

Dolayısıyla AI geliştirme hızında anlamlı bir yavaşlama yalnızca yeni modellerin piyasaya çıkış takvimini etkilemez. Daha yavaş model geliştirme, hesaplama talebini de azaltırsa çiplerden veri merkezlerine ve enerji altyapısına kadar uzanan yatırım zincirinin büyüme beklentileri yeniden değerlendirilebilir.

Piyasaların 14 Eylül'deki ilk reaksiyonu bu hassasiyeti gösterdi. AI ve yarı iletken hisselerinde sert satışlar görülürken, bazı siber güvenlik ve yazılım hisseleri yükseldi. Ancak bu hareketi doğrudan "yatırımcılar AI'dan vazgeçiyor" şeklinde okumak doğru olmaz. Aynı dönemde faiz ve jeopolitik riskler gibi başka piyasa değişkenleri de etkiliydi.

Asıl ekonomik soru da burada ortaya çıkıyor: AI için yapılan devasa yatırımlar ne zaman üretkenlik artışına dönüşecek?

Bir şirket çalışanının aynı işi daha kısa sürede yapabilmesi mikro düzeyde üretkenlik artışıdır. Fakat bunun makroekonomik bir verimlilik sıçramasına dönüşmesi için AI'nın şirketler ve sektörler genelinde yayılması ve sağladığı zaman veya maliyet tasarrufunun ölçülebilir bir üretim artışına dönüşmesi gerekiyor.

Anthropic'in araştırmalarında AI kullanıcıları anlamlı üretkenlik artışları bildirmiş durumda. Ancak şirket, sonuçların öz-bildirime dayandığını ve ekonominin tamamına doğrudan genellenemeyeceğini vurguluyor. **Bu nedenle AI yatırım döngüsünde iki risk bulunuyor:** Teknolojinin beklenenden daha yavaş verimlilik yaratması ve şirketlerin bu verimlilik artışı için çok büyük miktarda sermaye harcamış olması. Getiriler yatırımların gerisinde kalırsa sorun teknoloji şirketlerinin değerlemelerinin ötesine geçerek yatırım bütçeleri ve tedarik zincirleri üzerinden ekonominin diğer alanlarına yayılabilir.

İntegral Yatırım Menkul Değerler A.Ş.

Maslak Mahallesi Saat Sokak Spine Tower No:5 Kat:2 34398 Sarıyer / İSTANBUL

t: 444 1 858 (ULU) • f: 0212 328 30 81 • Mersis No: 0 478 051 8427 000 17

www.integralyatirim.com.tr

15 Eylül 2026 Salı

Fakat bunun tersi de mümkün. Daha güvenli ve öngörülebilir AI sistemleri, şirketlerin teknolojiyi kritik iş süreçlerinde kullanma isteğini artırabilir. Dolayısıyla kısa vadede daha fazla güvenlik harcaması ve daha yavaş model geliştirme, uzun vadede daha hızlı kurumsal benimseme anlamına gelebilir.

Piyasadaki ilk fiyatlama, AI yarışındaki riskin tüm şirketlere eşit dağılmadığını gösterdi

Piyasaların ilk tepkisi, tartışmanın ekonomik boyutunu da görünür hale getirdi. 14 Eylül'de ABD'de AI harcamasına en doğrudan maruz kalan yarı iletken hisselerinde sert satışlar görüldü. Nvidia günü yaklaşık yüzde 3,4, AMD yüzde 4,4 ve Broadcom yüzde 3,8 civarında kayıpla tamamlarken, Philadelphia Semiconductor Endeksi yüzde 5,9 geriledi. Nasdaq'ın kaybı ise yüzde 0,6 ile daha sınırlı kaldı. Asya'da da AI bağlantılı hisselerde satış baskısı görüldü.

Ancak asıl dikkat çekici gelişme, teknoloji hisseleri içindeki ayrışmaydı. AI altyapısına ve özellikle çip talebinin devamlılığına daha fazla bağımlı şirketler baskı görürken, bazı büyük teknoloji şirketleri ve yazılım hisseleri daha dirençli kaldı. Microsoft, Alphabet ve Meta günü yükselişle tamamlarken, siber güvenlik şirketleri CrowdStrike ve Palo Alto Networks sırasıyla yüzde 13,8 ve yüzde 13 yükseldi. Bu tablo, yatırımcıların AI temasından bütünüyle çıkmaktan çok, AI değer zincirinin hangi bölümünün daha fazla risk taşıdığını yeniden değerlendirdiğine işaret ediyor.

Washington'ın hesabı farklı

Tam bu noktada ekonomi ile jeopolitik birbirinden ayrışıyor.

Trump yönetimi AI'ı yalnızca özel sektör yatırımı olarak değil, ABD'nin stratejik üstünlüğünün temel araçlarından biri olarak görüyor. Haziran ayında yayımlanan başkanlık kararları, ileri AI kapasitesinin hızla geliştirilmesini, AI altyapısının büyütülmesini ve ABD'nin teknolojik liderliğinin korunmasını açık biçimde hedefliyor. Ulusal güvenlik politikasında da en gelişmiş AI modellerine hızlı erişim ve ileri hesaplama altyapısının kurulması vurgulanıyor.

Trump'ın son açıklamaları bu yaklaşımı daha da netleştirdi. 13 Eylül'de AI alanında Çin'in önünde kalmanın stratejik önemini vurgulayan Trump, "AI'ı kazanan lider olur" diyerek yarışın ekonomik ve jeopolitik boyutunu öne çıkardı. 14 Eylül'de ise daha fazla güvenlik önlemi çağrılarını reddederek AI için esas güvencenin "güçlü ve akıllı" bir başkan olduğunu savundu.

Buradaki temel karşı argüman güçlü: ABD şirketleri daha yavaş hareket ederken Çinli rakipler aynı hızda ilerlerse, güvenlik amacıyla atılan adım stratejik üstünlüğün kaybedilmesine yol açabilir. Ancak bunun karşısında başka bir risk var. Kontrol edilemeyen veya güvenliği yetersiz sistemlerden kaynaklanabilecek büyük bir olay, AI'a yönelik kamu ve şirket güvenini azaltarak sektörün büyümesini de yavaşlatabilir.

Dolayısıyla tartışmayı "AI'dan korkanlar" ile "AI'a inananlar" arasında bir mücadele olarak görmek kolay ama eksik.

Asıl mesele teknolojik gelişme hızı ile ekonomik yayılma hızının aynı şey olup olmadığı.

İlk hız yavaşlayabilir. Buna karşılık daha güvenilir modellerin şirketler tarafından benimsenmesi hızlanabilir. Aynı şekilde AI yatırımları artmaya devam edebilir ancak bu yatırımların marjinal getirisi düşebilir. Bu nedenle önümüzdeki dönemde yalnızca Nvidia ve diğer AI şirketlerinin satışlarına bakmak yeterli olmayacak. Sermaye harcamalarının getirisi, şirketlerin nakit akışları, çalışan başına üretim, toplam faktör verimliliği, AI kullanan sektörlerde ücret ve istihdam değişimleri ve veri merkezlerinin enerji talebi daha kritik göstergeler haline gelecek.

Bugün için "AI balonu" demek erken. Fakat yüz milyarlarca dolarlık yatırımın otomatik olarak verimlilik devrimine dönüşeceğini varsaymak da aynı ölçüde hatalı.

Çünkü AI yarışının gerçek ekonomik testi modellerin ne kadar hızlı geliştiği değil, **bu modeller için harcanan sermayenin ne kadar hızlı gerçek ekonomik değere dönüştüğü** olacak.

Bu nedenle önümüzdeki dönemde izlenmesi gereken soru "AI ne kadar hızlı gelişiyor?" değil.

Daha önemli soru şu:

Bu hız, gerçek ekonomik değere ne kadar hızlı dönüşüyor?

Sermaye Piyasası Kurulunun Seri:V, No:55 Yatırım Danışmanlığı Faaliyetine ve Bu Faaliyette Bulunacak Kurumlara İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ'i Uyarınca Yayımlanan Uyarı Notu:

Burada yer alan yatırım bilgi, yorum ve tavsiyeleri yatırım danışmanlığı kapsamında değildir. Yatırım danışmanlığı hizmeti, yetkili kuruluşlar tarafından kişilerin risk ve getiri tercihleri dikkate alınarak kişiye özel sunulmaktadır. Burada yer alan yorum ve tavsiyeler ise genel niteliktedir. Bu tavsiyeler mali durumunuz ile risk ve getiri tercihlerinize uygun olmayabilir. Bu nedenle, sadece burada yer alan bilgilere dayanarak yatırım kararı verilmesi beklentilerinize uygun sonuçlar doğurmayabilir.

Çekince: Bu bilgiler ve görüşler önceden haber vermeksizin değiştirilebilir. İntegral Yatırım Menkul Değerler A.Ş. bilgilerin ve ifade edilen görüşlerin doğru, eksiksiz ve güncelleştirilmiş olduğuna dair (açıkça ifade edilmiş veya ima edilmiş) hiçbir beyan ve taahhütte bulunmaz. Herhangi bir yatırım konulu karar almadan önce bir uzmandan görüş alınmalıdır.

Sorumluluğun Sınırlandırılması: İntegral Yatırım Menkul Değerler A.Ş. herhangi bir sınırlandırma olmaksızın, dolaylı, direkt veya bir fiilin sonucu olarak ortaya çıkan zararlar da dâhil olmak üzere her türlü kayıp ve hasarla ilgili sorumluluk kabul etmez. Bu rapor tarafımızca doğruluğu ve güvenilirliği kabul edilmiş kaynaklar kullanılarak hazırlanmış olup yatırımcılara kendi oluşturacakları yatırım kararlarında yardımcı olmayı hedeflemekte ve herhangi bir yatırım aracını alma veya satma yönünde yatırımcıların kararlarını etkilemeyi amaçlamamaktadır. Yatırımcıların verecekleri yatırım kararları ile bu raporda bulunan görüş, bilgi ve veriler arasında bir bağlantı kurulamayacağı gibi, söz konusu kararların neticesinde oluşabilecek yanlışlık veya zararlardan kurum çalışanları ile Ulukartal Holding A.Ş. ve İntegral Yatırım Menkul Değerler A.Ş.'nin herhangi bir sorumluluğu bulunmamaktadır.

İntegral Yatırım Araştırma

Sevgül YIRTAR

Araştırma Müdürü

✉ sevgulyirtar@integrallyatirim.com.tr

☎ +90 212 329 3289

SORUMLU OLDUĞU SEKTÖRLER

Bankacılık, Holding, Savunma

Harun Raşit DEMİRCAN

Araştırma Uzmanı

✉ harundemircan@integrallyatirim.com.tr

☎ +90 212 329 3288

SORUMLU OLDUĞU SEKTÖRLER

Enerji, Perakende, GYO, Sigorta

Ertuğrul AKSOY

Araştırma Uzman Yardımcısı

✉ ertugrulaksoy@integrallyatirim.com.tr

☎ +90 212 329 3285

DESTEK VERDİĞİ SEKTÖRLER

Demir-Çelik, Çimento

Ahmet Server DEDE

Araştırma Uzman Yardımcısı

✉ ahmetserverdede@integrallyatirim.com.tr

☎ +90 212 329 3287

DESTEK VERDİĞİ SEKTÖRLER

Otomotiv, Kimya, Telekom, Havacılık

www.integrallyatirim.com.tr

İntegral Yatırım Menkul Değerler A.Ş.

Maslak Mahallesi Saat Sokak Spine Tower No:5 Kat:2 34398 **Sarıyer / İSTANBUL**

t: 444 1 858 (ULU) • f: 0212 328 30 81 • Mersis No: 0 478 051 8427 000 17

www.integrallyatirim.com.tr